

Yerleşim Yerlerine Göre Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Çocukların Sosyal Becerilerine Etkisi * **

The Effect of Mother and Father Attitudes to Social Skills of Kindergarten Children According to the Settlements

Dudugül TEMEL¹, Bengü TÜRKOĞLU²

¹Milli Eğitim Bakanlığı, Okul Öncesi Öğretmeni. dudu-gul@hotmail.com

²Necmettin Erbakan Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı. turkoglubengu@gmail.com

Makalenin Geliş Tarihi: 01.08.2018

Yayına Kabul Tarihi: 21.06.2019

ÖZ

Bu araştırma, köy ve kentte yaşayan, anasınıfına devam eden çocukların anne baba tutumlarının ve bazı değişkenlerin sosyal becerilerinde farklılık yaratıp yaratmadığının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma Konya ili Kadınhami ilçesine bağlı köylerde, anasınıfına devam eden 140 köy çocuğu ile Konya ili Karatay ilçesinde anasınıfına devam eden 180 çocuk olmak üzere toplam 320 çocuk üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada çocukların sosyal becerilerini belirlemek amacıyla "Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği", çocuklar ve aileleri ile ilgili bazı bilgileri elde etmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ve anne baba tutumunu belirlemek amacıyla "Anne- Babalık Stilleri ve Boyutları Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; anne baba tutumlarından demokratik anne tutumunun, çocukların cinsiyetinin, anne eğitim düzeyinin ve kardeş sayısının kent merkezindeki çocukların sosyal becerileri üzerinde anlamlı bir farklılığa yol açtığı tespit edilmiştir. Anne baba tutumlarından demokratik baba tutumunun, otoriter anne -baba tutumunun, izin verici anne- baba tutumunun, çocukların yaşının, anne-baba yaşının, anne-baba mesleğinin, baba eğitim düzeyinin çocukların sosyal becerileri üzerinde anlamlı bir farklılığa yol açmadığı saptanmıştır. Anne baba tutumlarından demokratik anne-baba tutumunun, otoriter anne-baba tutumunun, izin verici baba tutumunun köy merkezinde bulunan çocukların sosyal becerilerinde anlamlı bir farklılığa neden

* **Alıntılama:** Temel, D., ve Türkoğlu, B. (2019). Yerleşim yerlerine göre anne baba tutumlarının okul öncesi çocukların sosyal becerilerine etkisi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(2), 843-871.

** Bu çalışma Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde Dr. Öğr. Üyesi Bengü TÜRKOĞLU danışmanlığında Dudugül TEMEL tarafından hazırlanan "Yerleşim Yerlerine Göre Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Çocukların Sosyal Becerilerine Etkisi" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

olduğu tespit edilmiştir. İzin verici anne tutumunun, çocukların yaşının, cinsiyetinin, anne-baba yaşının, anne-baba eğitim durumunun, anne-baba mesleğinin ve kardeş sayısının çocukların sosyal becerileri üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olmadığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Beceri, Anne Baba Tutumu, Köy, Kent

ABSTRACT

The aim of this study is to determine whether mothers' and fathers' attitudes and some variables make difference in social skills of kindergarten children living in a village and a city. This research was carried out with 320 children totally, including 140 children attending to kindergartens in the villages of Kadınhanı district in Konya and 180 children attending to kindergartens in Karatay district in Konya. In this study, to determine the social skills of children "Social Skills Assessment Scale", to obtain some information about children and their families "Personal Information Form" prepared by the researcher, and to determine the parental attitudes "Parenting Styles and Dimensions Scale" were used. As a result of the research; it has been determined that democratic mother attitude, gender of children, mothers' education level and number of siblings made a significant difference on the social skills of the children in the city center. It has been determined that the democratic father's attitude, authoritarian mother-father's attitude, permissive mother-father's attitude, age of children, age of mother-father, profession of mother-father, education level of father made no significant difference on the social skills of children. It has been determined that democratic mother-father's attitude, authoritarian mother-father's attitude, and permissive father's attitude made a significant difference on the social skills of the children in the village center. It has been found that permissive mother's attitude, age of children, gender of children, age of mother-father's, education status of mother-father's, profession of mother-father's and the number of siblings made no significant difference on the social skills of children.

Keywords: Social skill, Mother and Father Attitude, City, Village

GİRİŞ

İnsanı tanımlayan en temel niteliklerinden birisi sosyal bir varlık olmasıdır. İnsanın sosyal bir varlık olması bir bütün içinde başka insanlarla birlikte yaşaması, diğer taraftan da doğanın ona verdikleri ile sınırlı kalmayıp; kendinden önce yaşamış insanların oluşturdukları bilgi birikimini, değerleri, kuralları edinmek durumunda olması demektir (Önder, 2004).

Anne karnında başlayan gelişim süreci çocuk dünyaya geldiği andan itibaren daha kapsamlı ve bir bütün içinde devam etmektedir. Çocuk içinde bulunduğu toplumun toplumsal değerlerini ve davranış biçimlerini benimseyerek, yaşadığı toplumun bir

üyesi haline gelmektedir. Sosyalleşme olarak tanımlayacağımız bu süreçte birey kendi benlik gelişimlerini tamamlarken topluma ait olan sosyal rol ve becerileri de kazanmaktadır. Kalıtsal özelliklerin sosyalleşme süreci ile bütünleşmesi sonucunda da bireyleri diğer bireylerden farklı kılan kişilik özellikleri ortaya çıkmaktadır (Cerrahoğlu, 2002). Bu durumda çocukluk yıllarında edinilen sosyal becerilerin, uzun dönemde çocuğun sosyal-duygusal, bilişsel ve akademik becerilerinin gelişimi üzerinde kalıcı bir etkisi olmaktadır (Holland & Merrell, 1998).

Günümüzde birçok araştırmaya konu olan sosyal beceri kavramının temelleri 1900'li yılların başlarına dayanmaktadır. İlk olarak William James "Psikolojinin Prensipleri" adlı eserinde sosyal ilişkileri ele almıştır. James'in bu çalışması bu alanda yapılan çalışmalara yol gösterir niteliktedir (Bacanlı, 1999). Daha sonra ise sosyal beceri ile ilgili birçok tanımlara yer verildiği görülmektedir. Sosyal beceriler, bir insanın diğerleriyle etkileşimde bulunmasını, olumlu tepkiler vermesini sağlayan ve sosyal olarak kabul görmeyen tepkilerden kaçınmasına yardımcı olan, sosyal olarak kabul gören öğrenilmiş davranışlardır (Gresham & Elliott, 1987). Bir diğer tanımda ise sosyal beceriler, bireyin kişilerarası ilişkilerde hem olumlu hem de olumsuz duygularını, sosyal donatı kaybı endişesi duymaksızın ifade edebilme becerisi olarak tanımlanmıştır (Bates & Harvey, 1978). Tanımlardan da hareketle sosyal becerilerin, toplumda sosyal bir birey olarak yaşamamızı sağlayan davranışlar bütünü olduğunu söyleyebiliriz. Sosyal yönden gelişmiş bir birey, içinde yaşadığı toplumun normlarına ve beklentilerine uygun davranışlar gösterir (Çağdaş, 2000).

Çocuğun sosyal beceri gelişimini belirleyen etkenlerin başında aile gelmektedir. Aile çocuğun yaşamı boyunca sevme, paylaşma, saygı gösterme, başka bireylerle ilişkilerini belirleme, yaşama yönelik tutumlarının şekillendirme; toplumda kabul gören iyi ve doğru davranışları benimseme ve gösterebilme becerisini kazandığı ilk ve en uzun süreli, doğal bir sosyal iletişim alanı olma özelliği ile öne çıkmaktadır. Ailenin çocuğa karşı davranışları, tutumları çocuğun üzerinde yaşam boyunca kalıcı izler bırakmaktadır. Bu izlerin olumlu olabilmesinde öncelikle anne ve baba tutumlarının,

eşler arası ilişkilerin ve ebeveynin çocukla iletişiminin sağlıklı olması önem taşımaktadır (Efe, 2005).

Aile ile başlayan sosyal etkileşim ikinci sosyal ortamı olarak kabul edilen okul öncesi eğitim kurumlarında devam etmektedir. Okulun öğretim hizmetinin yanı sıra çocuklara, sosyal ve duyuşsal becerilerini geliştirmeye yönelik hizmetleri de çok etkili biçimde sunması gerekmektedir (Can, 2011). Okul öncesi eğitim kurumları çocuğun aileden aldığı eğitimden sonra çocuğun ilk sosyalleşmeye başladığı çevre olarak karşımıza çıkar. Okul öncesi eğitime başladığında çocuk ilk kez aileden ayrılıp kalabalık bir ortama gelir. Bu ortamda paylaşmayı, hoşgörülü olmayı, sırasını beklemeyi ve daha birçok sosyal beceriyi öğrenir. Sosyal becerilerin gelişmesinde okul öncesi eğitim önemli bir yere sahiptir (Hansa Bilek, 2011). Çocuğun bu sürece girmesi ile birlikte okuldaki arkadaşları, öğretmenleri ve anne babasının yardımı ile yaşadığı topluma ve çevreye uyum sağlamaya başlar. Bununla birlikte de okul öncesi kurumları ile aile arasındaki iş birliği artar ve aileler okul öncesi eğitimde daha çok rol oynamaya başlarlar (Olçay, 2008). Bu bağlamda öğretmenlerin, anne babaların gerek evde gerek okulda desteğini alma konusunda rehber olmaları ve ailelerin de bu konuda öğretmeni destekleyici tutum ve davranış göstermeleri de önemlidir (Neslitürk, 2013). Ayrıca okul öncesi dönemde akranlar tarafından reddedilmenin ve akran şiddetine maruz kalmanın çocuğun kendine yönelik öz kabulünü azaltmanın yanı sıra ileriki yıllarda depresyon, yalnızlık, kaygı ve dışa yönelik davranış problemleri ile ilişkili olabileceği belirlenmiştir. Okul öncesi dönemdeki akran ilişkilerinin, o dönemdeki sosyal ilişkileri, deneyimleri biçimlendirmenin yanı sıra bireyin ileriki yıllardaki sosyal-duygusal uyumunu da etkileyebileceği söylenebilir (OSBEP, 2012).

Araştırmacılar, bu dönemdeki olumlu ilişkisel unsurları ortaya çıkartmak amacı ile anne-baba davranışlarını ve bunların çocuk gelişimini nasıl ve ne yönde etkilediğini uzun süredir incelemektedir (Kağıtçıbaşı, Sunar & Bekman, 2001). Araştırmalar ebeveynlerin sosyalleştirme hedeflerinin çocuğun ileride uyumlu bir yetişkin olup olmayacağına oldukça etkili bir faktör olduğunu göstermiştir (Harkness & Super, 1996). Fakat ebeveyn biliş ve davranışları üzerine yapılan çalışmalar büyük ölçüde

annenine özelliklerine ve etkilerine odaklanmaktadır. Babaların çocuğun sosyalleştirilmesinde önemli role sahip olduğu bilinmekle beraber çocuğun gelişimsel sonuçları üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkileri annelerinki kadar kapsamlı olarak incelenmemiştir (Belsky, 1981). Ayrıca ebeveynlerin sosyalleştirme davranışlarını etkileyen faktörleri inceleyen kültürlerarası çalışmalar, yerleşim yerinin (şehir-kırsal) önemli bir değişken olduğunu da ortaya koymuştur (Kumru, Yağmurlu & Sayıl, 2010).

Sonuç olarak okul öncesi eğitim kurumları, çocukların aileden sonra ilk sosyal etkileşim alanı, eğitim hayatının başlangıcı olarak bilinmektedir. Bu sebepten bu kurumlar okul öncesi dönem çocuklarının sosyal gelişimlerini desteklemeli ve çocukların karşılaşılabileceği herhangi bir eksiklik ya da olumsuzluğu ortadan kaldırmalıdır. Okul öncesi öğretmenlerin öğrencilerine faydalı olması için anne ve babalarının çocuklarına nasıl davrandıklarını, nasıl bir çevreden geldiğini bilmesi gerekmektedir. Çocuğun yakın çevresindeki kişilerin ona sevgi ve ilgiyle yaklaşımı; sosyal davranış, beceri ve iletişim yeterliği olan kişilerin rol modeli olmaları onun sosyal gelişim sürecini olumlu etkileyecektir (Neslitürk, 2013).

Bu araştırmanın problemini; “Farklı yerleşim yerlerindeki (kırsal-kentsel) anne baba tutumlarının okul öncesi çocuklarının sosyal becerisine etkisini nedir?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmanın genel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerileri kent merkezinde bulunan annelerin tutumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
2. Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerileri kent merkezinde bulunan babaların tutumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
3. Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerileri köy merkezinde bulunan annelerin tutumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
4. Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerileri köy merkezinde bulunan babaların tutumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

5. Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerileri ebeveynlerin eğitim durumu, meslekleri, yaşları, kardeş sayısı, çocukların yaşı, cinsiyeti gibi değişkenlere göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada köy ve kentte yaşayan anasınıfına devam eden çocukların sosyal becerilerini incelemek, sosyal becerilerinde anne baba tutumunun etkisi araştırmak amaçlanmıştır. Sosyal becerilerinde; yaş, cinsiyet, anne eğitim durumu, anne yaşı, annenin mesleği, baba eğitim durumu, babanın yaşı, babanın mesleği, kardeş sayısı değişkenlerine göre farklılık yaratıp yaratmadığı ayrıca incelenmiştir. Araştırmada, köy ve kentte yaşayan ilköğretim anasınıfına devam eden çocukların sosyal becerilerini incelemek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma evrenini Konya ilindeki köy ve kent ilköğretim okullarının anasınıfına devam eden çocuklar oluşturmaktadır. Çalışma grubu, Kadınhanı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı köy ilköğretim okulları arasından basit rastgele örnekleme tekniği kullanılarak belirlenen resmi okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden, tam aileden gelen ve herhangi bir engeli olmayan 140 çocuk, anne ve babası oluşturmaktadır. Kent merkezinde ise, Karatay İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı; ilköğretim okulları arasından basit rastgele örnekleme tekniği kullanılarak belirlenen resmi okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden, tam aileden gelen ve herhangi bir engeli olmayan 180 çocuk, anne ve babası olmak üzere toplam 320 çocuk, anne ve babası oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak çocuk ve ailesi hakkındaki bazı bilgileri elde edebilmek için araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu”, anne ve

babaların doldurması için “Anne Babalık Stilleri ve Boyutları Ölçeği”, öğretmenlerin doldurması için “Sosyal Beceri Ölçeği” kullanılmıştır.

Genel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu araştırmada yer alan çocukların ve anne babalarının sosyo-demografik özellikleri hakkında bilgi almak için geliştirilmiştir. Bu form anne ve babanın yaşı, medeni hali, eğitim düzeyi, çalışma durumu, ailenin gelir düzeyi ve ailedeki çocuk sayısına ilişkin bilgileri elde etmeye yöneliktir. Ayrıca formda, çocuğun yaşı, cinsiyeti gibi çocuğa ilişkin sorular da yer almaktadır.

Anne-Babalık Stilleri ve Boyutları Ölçeği

Anne-babalık stilleri ve boyutları ölçeği (ASBÖ-KF; Parenting Styles and Dimensions Questionnaire - Short Version) anne-baba tutumlarını değerlendiren bir ölçektir. Anne ya da babalar, kendi çocuklarıyla kurdukları etkileşim örüntülerini değerlendirmektedir. Toplam 32 maddeden oluşan ölçekte anne ya da babalar “1=Hiçbir zaman”, “2=Seyrek”, “3=Yarı yarıya”, “4=Çok sık”, “5=Her zaman” biçiminde değerlendirmektedir. Kapçı & Erdinç tarafından 3-13 yaş aralığında çocuğu bulunan anne babaların tutumlarını değerlendiren ve “Anne-Babalık Stilleri ve Boyutları Ölçeği” (ASBÖ) adı verilen ölçeğin Türk annelerde kullanımının uygunluğunu değerlendirmek amacıyla bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Analizler, ASBÖ-KF’nin çocukları 3-13 yaş aralığında bulunan annelerin tutumlarını değerlendirmek amacıyla kullanılabileceğini göstermiştir. Ölçeğin anne formu, baba formu, annenin eşini değerlendirdiği ve babanın eşini değerlendirdiği dört ayrı formu bulunmaktadır. Bu dört formda üç tutum alanını; yetkin/demokratik anne babalığı, yetkeci/otoriter anne-babalığı, izin verici anne babalığı incelemektedir. Adlandırılan ASBÖ’nün faktör yapısını belirlemek amacı ile Promaks döndürmeli faktör analizi yapılmıştır (n=254). Özgün ölçeğe benzer biçimde varyansın %36’sını açıklayan üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir (Erdinç, 2009; Kapçı & Erdinç, 2009).

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği

Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (4-6 Yaş) Avcıoğlu (2003) tarafından geliştirilmiştir. Beşli dereceleme şeklinde oluşturulmuş likert tipi bir ölçektir. Maddelerin tamamı olumlu yönde düzenlenmiştir. Maddelere verilen tepkiler “her zaman yapar”, “çok sık yapar”, genellikle yapar”, “çok az yapar” ve “hiçbir zaman yapmaz” şeklinde derecelendirilmiştir. Her zaman yapar cevabı 5, hiçbir zaman yapmaz cevabı bir puan almaktadır. Düşük puan, sosyal becerilere yeterince sahip olunmadığını, yüksek puan ise sosyal becerilere sahip olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 62 iken, en yüksek puan 310 puandır. SBDÖ 62 madde ve 9 alt ölçekten oluşan bir ölçme aracıdır. Alt ölçekler; Kişiler Arası Beceriler (KB), Kızgınlık Davranışlarını Kontrol Etme Becerileri (KDKEB), Akran Baskısı ile Başa Çıkma Becerileri (ABBÇB), Kendini Kontrol Etme Becerileri (KKEB), Sözel Açıklama Becerileri (SAB), Sonuçları Kabul Etme Becerileri (SKEB), Dinleme Becerileri (DB), Amaç Oluşturma Becerileri (AOB) ve Görevleri Tamamlama Becerileridir (GTB) (Avcıoğlu, 2003, Avcıoğlu, 2007). Ölçeğin geçerliği; kapsam ve yapı geçerliği olmak üzere iki ayrı yolla test edilmiştir. Kapsam geçerliği ile ilgili çalışmada uzman görüşüne başvurulmuştur.

Kapsamla ve ölçeğin genel özellikleriyle ilgili olarak ölçeğin kaç faktörden oluştuğunu anlamak amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Sosyal becerileri ölçmek amacıyla hazırlanan 62 maddelik ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için yapılan iç tutarlılık sınavasında, Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı. 98, iki yarım güvenirlik katsayısı. 89 ve test-tekrar test güvenirlik katsayısı ise. 83 olarak bulunmuştur (Avcıoğlu, 2007).

Uygulanan İşlem

Konya Karatay Cengiz Topel İlkokulu ve Konya Kadınhanı ilçesi köy ilkokullarındaki anasınıfına devam eden toplam 320 çocuk anne ve babaları, dâhil edilen ilköğretim okulları müdürleri ve öğretmenleri ile görüşülerek araştırmanın amacı, yöntemi hakkında bilgi verilmiş olup bu okullardaki anasınıfına devam eden çocuklarla çalışılmak istenildiği ifade edilmiştir. Veri toplama aşamasında, öncelikle öğretmenler

ile görüşülüp veri toplama için uygun günler belirlenmiştir. Araştırma verileri öncelikle köy ilköğretim okulundaki okul öncesi öğrencilerinden toplanmış daha sonra köy ilköğretim okullarında uygulama yapılan çocuk sayıları dikkate alınarak kent merkezinde farklı ilköğretim okuluna devam eden okul öncesi öğrencilere ulaşılarak ölçme araçları uygulanmıştır. Veri toplamak amacıyla gidilen okullarda öncelikle araştırmaya dâhil olan öğrencilerin ailelerine ölçme araçları ile ilgili bilgi verilmiş daha sonra da araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ve “Anne-Babalık Stilleri ve Boyutları Ölçeği” uygulanmıştır. “Anne- Babalık Stilleri ve Boyutları Ölçeği” anne ve babalar tarafından ayrı ayrı doldurulmuştur. Ayrıca araştırmaya dâhil olan öğretmenlerden araştırmaya dâhil olan öğrencileri gözlemedikten sonra “Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği’ni” doldurmaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

“Farklı yerleşim yerlerindeki anne baba tutumlarının okul öncesi çocukların sosyal becerilerine etkisinin” incelendiği bu çalışmada veriler bilgisayar ortamında girilmiş ve SPSS 15 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu analizde;

1. Köyde ve kentte yaşayan çocukların cinsiyetlerine göre sosyal beceri puanlarının farklılaşp farklılaşmadığını, ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinde “T testi” kullanılmıştır.
2. Köyde ve kentte yaşayan çocukların sosyal becerilerini; çocukların yaşı, annelerinin ve babalarının yaş, meslek, eğitim durumları ve kardeş sayısına göre farklılaşp farklılaşmadığı tek yönlü varyans (ANOVA) analizi ile yoklanmıştır. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek üzere Tukey testi kullanılmıştır.
3. Köyde ve kentte yaşayan çocukların sosyal becerilerinde annelerinin ve babalarının tutumlarının etkisi Pearson Korelasyon katsayısı hesaplanarak incelenmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde köyde ve kentte yaşayan çocukların sosyal becerilerinin incelenmesi, sosyal becerilerinde anne-baba tutumları, çocukların cinsiyeti, çocukların yaşı, anne-babanın eğitim durumu, anne- babanın yaşı, anne-babanın mesleği, kardeş sayısı değişkenlerinin farklılık yaratıp yaratmadığının saptanması amacıyla yapılan araştırmada elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Kentte Yaşayan Okul Öncesi Çocukların Anne Baba Tutumlarına Göre Sosyal Beceri Puanlarına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.

Kent		Sosyal Beceri	Demokratik Anne	Otoriter Anne	İzin Verici Anne	Demokratik Baba	Otoriter Baba	İzin Verici Baba
Sosyal Beceri	Pearson Korelasyon	1	.215	-.078	.037	.133	-.036	.068
	p-değeri		.004*	.298	.620	.076	.630	.365
	N	180	180	180	180	180	180	180

*p<0.05

Tablo 1 incelendiğinde, demokratik anne tutumu ($r=.215$) ile sosyal beceri düzeyleri arasında pozitif, düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır [$p<0.05$]. Bu sonuca göre demokratik tutumla karşılaşan okul öncesi çocukların düşük düzeyde de olsa sosyal beceri yönünden olumlu yönden etkilendiği söylenebilir. Otoriter anne- baba tutumu, İzin verici anne- baba tutumu, Demokratik baba tutumu ile sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır [$p>0.05$].

Tablo 2. Köyde Yaşayan Okul Öncesi Çocukların Anne Baba Tutumlarına Göre Sosyal Beceri Puanlarına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.

Köy		Sosyal Beceri	Demokratik Anne	Otoriter Anne	İzin Verici Anne	Demokratik Baba	Otoriter Baba	İzin Verici Baba
Sosyal Beceri	Pearson Korelasyon	1	.402	-.442	-.164	.365	-.435	-.233
	p-değeri		.000*	.000*	.053	.000*	.000*	.006*
	N	140	140	140	140	140	140	140

*p<0.05

Tablo 2 incelendiğinde, demokratik anne tutumu (r=402) ve baba tutumu (r=365) ile çocukların sosyal beceri düzeyleri arasında pozitif p<0.05 anlamlılık düzeyinde bir ilişki bulunmaktadır. Bu sonuca göre, demokratik anne ve baba tutumu ile karşılaşan çocukların sosyal beceri düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Otoriter anne tutumu (r=-442) ve baba tutumu (r=-435) ile çocukların sosyal beceri düzeyleri arasında negatif, düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır [p<0.05]. Bu sonuca göre, otoriter anne ve baba tutumunun çocukların sosyal beceri düzeylerini olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. İzin verici anne tutumu ile sosyal beceri düzeyleri arasında p<0.05 anlamlılık düzeyinde bir ilişki (p=.53) bulunmamasına rağmen izin verici baba tutumu (r=-233) ile sosyal beceri düzeyinde negatif, düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. [p<0.05]. Düşük düzeyde olmasına rağmen izin verici baba tutumunun çocukların sosyal beceri düzeylerini olumsuz yönde etkilediği görülmektedir.

Tablo 3. Köyde ve Kentte Yaşayan Çocukların Cinsiyetine Göre Sosyal Beceri Puan Ortalamaları ve T Testi Sonuçları.

	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	p
KENT	Kız	77	231.68	52.19	2.04	0.042*
	Erkek	103	215.18	54.45		
KÖY	Kız	70	201.77	45.26	1.03	0.305
	Erkek	70	194.42	38.83		

*p<0.05

Tablo 3 incelendiğinde, kent merkezinde bulunan kız öğrencilerin sosyal beceri puan ortalaması (\bar{X} =231,68), erkek öğrencilerin sosyal beceri puan ortalaması ise (\bar{X} =215,18) olarak hesaplanmıştır. Kız ve erkek çocukların sosyal beceri puan ortalamaları arasında kız çocuklar lehine $p<0.05$ anlamlılık düzeyinde farklılık ($p=0,042$) bulunmuştur. Bu veriler doğrultusunda kent merkezinde bulunan kız çocuklarının sosyal becerileri erkek çocuklarının sosyal becerilerine göre daha ileri düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 3'te görüldüğü gibi, köydeki kız çocuklarının sosyal beceri puan ortalaması (\bar{X} =201,77), erkek çocukların ortalaması ise (\bar{X} =194,42) olarak bulunmuştur. Fakat köydeki okul öncesi çocukların cinsiyete göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında $p<0.05$ anlamlılık düzeyinde farklılık ($p=0,305$) bulunmamıştır.

Tablo 4. Köyde ve Kentte Yaşayan Okul Öncesi Çocukların Yaşlarına Göre Sosyal Beceri Puan Ortalamaları ve ANOVA Testi Sonuçları.

	Yaş	N	\bar{X}	SS	f	p
KENT	5.00	60	216.88	48.37	0.53	0.58
	5.50	60	227.10	56.78		
	6.00	60	222.75	56.75		
	Toplam	180	222.24	53.97		
KÖY	5.00	50	192.74	45.51	1.36	0.25
	5.50	45	195.71	44.03		
	6.00	45	206.44	35.57		
	Toplam	140	198.10	42.18		

* $p<0.05$

Tablo 4 incelendiğinde, köyde ve kentte yaşayan okul öncesi çocukların sosyal beceri puan ortalamalarında çocukların yaşının anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmektedir [$p> 0,05$].

Tablo 5. Kentte Yaşayan Okul Öncesi Çocukların Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Sosyal Beceri Puan Ortalamaları, ANOVA Testi ve Tukey Testi Sonuçları.

Anne Eğitim Durumu	N	\bar{X}	SS	F	p	Anlamlı Fark
İlkokul	54	212.12	55.14			
Ortaokul	30	209.06	53.88			
Lise	55	225.41	48.42	3.03	.031*	d-a
Üniversite	41	240.95	55.65			p=0.047
Toplam	180	222.24	53.97			

a: ilkökul b: ortaokul c: lise d: üniversite *p<0.05

Tablo 5 incelendiğinde, kentte yaşayan çocukların sosyal beceri puanlarında anne eğitim düzeyinin anlamlı bir farklılık yarattığı belirlenmiştir. [p<0.05]. Farklılıkların anlamlı çıkması durumunda ikili grupların karşılaştırılmasında Tukey testi kullanılmıştır. Tukey testi sonucuna göre ilkökul ve üniversite mezunu annelerin puanları arasında anlamlı farklılık görülmektedir [p<0.05]. İlkokul mezunu annelerinin ortalamaları (\bar{X} =212,12) düşük, üniversite mezunu annelerin ortalamaları ise (\bar{X} =240,95) en yüksektir. Bu sonuca göre Kent merkezinde annelerin eğitim düzeyi yükseldikçe çocukların sosyal beceri puanlarında da artış olduğu söylenebilir.

Tablo 6. Köyde Yaşayan Okul Öncesi Çocukların Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Sosyal Beceri Puan Ortalamaları, ANOVA Testi Sonuçları.

Anne Eğitim Durumu	N	\bar{X}	SS	F	p
Okuryazar değil	3	198.33	39.11		
Okuryazar	5	206.20	30.89		
İlkokul	71	194.90	46.43		
Ortaokul	44	198.75	38.48	.499	.777
Lise	11	199.36	35.40		
Üniversite	6	222.00	41.91		
Toplam	140	198.10	42.18		

*p<0.05

Tablo 6’da görüldüğü gibi, köyde yaşayan çocukların sosyal beceri puanlarında anne eğitim düzeyinin anlamlı farklılık yaratmadığı görülmektedir [$p>0.05$]. Bu bulgu, köydeki annelerin eğitim düzeyinin çocukların sosyal becerileri üzerinde herhangi bir etki yaratmadığını göstermektedir.

Tablo 7. Köyde ve Kentte Yaşayan Okul Öncesi Çocukların Annelerinin Yaşlarına Göre Çocukların Sosyal Beceri Puanları, ANOVA Testi Sonuçları.

	Anne Yaş	N	\bar{X}	SS	F	p
KENT	20-30 yaş	72	219.81	54.04	.248	.780
	31-40 yaş	96	222.92	54.71		
	41 ve üstü	12	231.33	50.61		
	Toplam	180	222.24	53.97		
KÖY	20-30 yaş	62	196.62	34.17	.213	.808
	31-40 yaş	68	200.26	46.06		
	41 ve üstü	10	192.50	60.67		
	Toplam	140	198.10	42.18		

* $p<0.05$

Tablo 7’de görüldüğü gibi köyde ve kentte yaşayan okul öncesi çocukların sosyal beceri puanlarında anne yaşının anlamlı bir farklılık yaratmadığı belirlenmektedir. [$p>0.05$]. Bu bulgu, köy ve kent merkezindeki annelerin yaşının çocukların sosyal becerileri üzerinde herhangi bir etki yaratmadığını göstermektedir.

Tablo 8. Köyde ve Kentte Yaşayan Okul Öncesi Çocukların Annelerinin Mesleklerine Göre Çocukların Sosyal Beceri Puanları ve ANOVA Testi Sonuçları.

	Anne Meslek	N	\bar{X}	SS	F	p
KENT	Ev hanımı	149	218.24	53.45	2.049	.109
	Memur	18	250.77	60.43		
	İşçi	1	234.00	.		
	Serbest meslek	12	228.16	41.41		
	Toplam	180	222.24	53.97		
KÖY	Ev hanımı	133	196.91	42.12	1.420	.245
	Memur	5	229.20	42.51		
	Serbest meslek	2	199.00	28.28		
	Toplam	140	198.10	42.18		

*p<0.05

Tablo 8 incelendiğinde, kent ve köy merkezinde yaşayan çocukların sosyal beceri puanları ile annelerinin meslek durumları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir [p>0.05].

Tablo 9. Köyde ve Kentte Yaşayan Okul Öncesi Çocukların Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Çocukların Sosyal Beceri Puan Ortalamaları ve ANOVA Testi Sonuçları.

	Baba Eğitim Durumu	N	\bar{X}	SS	F	p
KENT	Okuryazar	1	310.00	.	2.04	.090
	İlkokul	40	206.87	56.81		
	Ortaokul	24	214.41	51.29		
	Lise	54	230.07	49.58		
	Üniversite	61	227.03	54.98		
	Toplam	180	222.24	53.97		
KÖY	Okuryazar değil	1	90.00	.	2.06	.074
	Okuryazar	3	185.00	28.51		
	İlkokul	42	190.97	36.23		
	Ortaokul	47	200.14	46.43		
	Lise	34	203.44	41.11		
	Üniversite	13	211.07	40.04		
	Toplam	140	198.10	42.18		

*p<0.05

Tablo 9 incelendiğinde, kent ve köy merkezinde yaşayan çocukların sosyal beceri puanlarında baba eğitim düzeyinin anlamlı farklılık yaratmadığı belirlenmiştir [p>0.05].

Tablo 10. Köyde ve Kentte Yaşayan Okul Öncesi Çocukların Babalarının Yaşlarına Göre Çocukların Sosyal Beceri Puan Ortalamaları ve ANOVA Testi Sonuçları.

	Baba Yaş	N	\bar{X}	SS	F	p
KENT	20-30 yaş	30	229.00	60.10	.28	.756
	31-40 yaş	115	221.00	53.34		
	41 ve üstü	35	220.54	51.64		
	Toplam	180	222.24	53.97		
KÖY	20-30 yaş	34	190.64	33.61	.88	.415
	31-40 yaş	83	201.80	43.23		
	41 ve üstü	23	195.73	49.37		
	Toplam	140	198.10	42.18		

*p<0.05

Tablo 10 incelendiğinde, köyde ve kentte yaşayan çocukların sosyal beceri puan ortalamalarında baba yaşının anlamlı farklılık yaratmadığı belirlenmiştir [$p>0.05$]. Bu bulgu köyde ve kentte yaşayan çocukların sosyal becerilerinde baba yaşının etkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 11. Köyde ve Kentte Yaşayan Okul Öncesi Çocukların Babalarının Mesleklerine Göre Çocukların Sosyal Beceri Puanları ve ANOVA Testi Sonuçları.

	Baba Meslek	N	\bar{X}	SS	F	p
KENT	Çalışmıyor	3	220.00	42.53	.132	.971
	Memur	54	226.03	56.14		
	İşçi	48	223.02	53.90		
	Serbest meslek	70	219.01	54.06		
	Emekli	5	220.40	52.40		
	Toplam	180	222.24	53.97		
KÖY	Çalışmıyor	8	175.25	47.18	2.219	.089
	Memur	11	221.45	41.75		
	İşçi	34	192.20	38.50		
	Serbest meslek	87	199.55	42.29		
	Toplam	140	198.10	42.18		

* $p<0.05$

Tablo 11 incelendiğinde, köy ve kent merkezinde yaşayan çocukların sosyal beceri puanları ile babaların meslek durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [$p>0.05$].

Tablo 12. Kentte Yaşayan Okul Öncesi Çocukların Kardeş Sayısına Göre Sosyal Beceri Puan Ortalamaları, ANOVA ve Tukey Testi Sonuçları.

Kardeş Sayısı	N	\bar{X}	SS	F	p	Anlamlı Fark
Kardeşi yok	16	228.43	58.41			-
1 kardeşi var	100	225.61	55.67			-
2 kardeşi var	43	228.76	49.72	2.51	.043*	-
3 kardeşi var	13	191.38	37.43			-
4 ten fazla	8	182.87	45.33			-
Toplam	180	222.24	53.97			

*p<0.05

Tablo 12 incelendiğinde, kent merkezinde okul öncesi çocukların sosyal becerilerinin puan ortalamalarında kardeş sayısının p<0.05 düzeyinde anlamlı farklılık yarattığı belirlenmiştir [p=0.43]. Farklılığın hangi kardeş sayısında olduğunu ortaya koymak amacıyla yapılan Tukey testi sonuçlarına göre ilişkiler arasında anlamlılık bulunamamıştır [p>0.05].

Tablo 13. Köyde Yaşayan Okul Öncesi Çocukların Kardeş Sayısına Göre Sosyal Beceri Puan Ortalamaları ve ANOVA Testi Sonuçları.

Kardeş Sayısı	N	\bar{X}	SS	F	p
Kardeş yok	8	202.75	26.09		
1 kardeşi var	48	196.66	39.13		
2 kardeşi var	40	198.90	50.00	.638	.636
3 kardeşi var	19	209.42	48.22		
4 ten fazla	25	189.48	33.29		
Toplam	140	198.10	42.18		

*p<0.05

Tablo 13 incelendiğinde, köy merkezindeki çocukların sosyal becerilerinin puan ortalamalarında kardeş sayısının anlamlı farklılık yaratmadığı belirlenmiştir. [p>0.05].

Bu bulgu, köyde yaşayan çocukların sosyal becerilerinde kardeş sayısının etkili olmadığını göstermektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmada, anasınıfına devam eden köy ve kent çocuklarının anne baba tutumlarına göre sosyal becerileri arasında fark olup olmadığının belirlenmesi ayrıca çocuğa ve ebeveynlerine ait çeşitli değişkenlerin çocukların sosyal becerilerinde farklılık yaratıp yaratmadığının incelenmesi amaçlanmıştır.

Kent ve köyde yaşayan annelerin tutumlarından, demokratik anne tutumuyla sosyal beceri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu durum demokratik anne tutumu ile karşılaşan çocukların sosyal beceri puanlarının yüksek olduğunu göstermektedir. Anneler demokratik tutum doğrultusunda düşüncelerini sorma, düşüncelere saygı gösterme, kendini ifade edebilme, toplum kurallarına uyma gibi çocuklarına sosyal beceri yönünden iyi bir model olmaktadır. Farklı yerleşim yerlerinde benzer sonuçlar çıkması demokratik tutumla çocuk yetiştirmenin sosyal beceri yönünden aynı sonuçlar vereceğini göstermektedir.

Kent merkezinde otoriter anne tutumu ile sosyal beceri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Fakat köy merkezinde otoriter anne tutumu ile sosyal beceri arasında anlamlı, negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Bu durum otoriter anne tutumu gösterilen çocukların sosyal beceri puanlarının olumsuz yönde etkilendiğini göstermektedir. Okul öncesi dönem çocukları ilk model olarak anne ve babasını almaktadır. Ceza, baskı, sert kurallar, disiplin ile karşılaşan çocuk sosyal beceri yönünden olumsuz etkilenmekte; arkadaşlarıyla iletişim kuramayan, haklarını koruyamayan, düşük özgüvenli bir birey olarak yetişmektedir. Kent merkezinde otoriter anne tutumu ile sosyal beceri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaması kent merkezindeki annelerin eğitim düzeylerinin köy merkezinde bulunan annelere göre daha ileri düzeyde olmasından kaynaklanabilir.

Kent ve köy merkezinde anne tutumlarından izin verici anne tutumu ile sosyal beceri düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu sonuç, köyde ve kentte yaşayan

çocukların sosyal becerilerinde izin verici anne tutumunun etkili olmadığını göstermektedir. Bilal'in (1984) anne baba tutumlarının çocukların uyum düzeyine etkisini incelediği çalışmada, Ömeroğlu'nun (1996) köy ve kentteki annelerin tutumlarını karşılaştırdığı çalışmasındaki bulguları ile çalışma bulguları örtüşmektedir.

Köy ve kent merkezinde baba tutumları ile çocukların sosyal beceri puanları arasındaki ilişki incelendiğinde, köy merkezinde demokratik baba tutumu ile sosyal beceri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişki pozitif yöndedir. Demokratik baba tutumu ile karşılaşan köy çocuklarının sosyal beceri puanlarının da yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Demokratik tutumu benimseyen baba çocuk ile ilişkisinde onun düşüncelerini önemser, bireyselliğini kabul eder ve ona saygı gösterir. Bu tutumla büyüyen çocuk aynı tutumu diğer insanlara göstermektedir. Sosyal beceri yönünden olumlu sonuçlar gösterilmesi doğal bir durumdur. Köy merkezinde demokratik tutum sosyal beceri üzerinde olumlu sonuçlar gösterirken kent merkezinde demokratik baba tutumu ile sosyal beceri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu durum, kent merkezindeki babaların köy merkezindeki babalara göre daha yoğun ve uzun saatler çalışılacak meslek dallarına sahip olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir. Uzun ve yoğun çalışmalar sonucunda kentteki babaların eşleri ile iletişiminin köydeki babalara göre daha kısa süreli olduğu bu durumun çocukları ile iletişimlerini de etkilediği düşünülebilir.

Köy merkezinde otoriter baba tutumu ile sosyal beceri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişki negatif yöndedir. Bu durum otoriter baba tutumuyla karşılaşan çocukların sosyal beceri puanlarının düşük olduğu sonucuna ulaştırmaktadır. Otoriter tutum arttıkça sosyal beceri düzeyi azalmaktadır. Kent merkezinde ise otoriter baba tutumu ile sosyal beceri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Köy ortamı geleneksel değer yargılarının egemen olduğu ve çocuklardan da geleneksel değerlere bağlılık göstermelerinin istendiği bir ortam olması nedeniyle genellikle anne babaların çocuklara sergiledikleri tutum ve davranışlar benzer özellikte olmaktadır. Genellikle aile ile ilgili kararları baba almakta anne daha arka planda bulunmaktadır. Bu durum kent ve köy merkezindeki sonuçlarında farklılık çıkarabileceğini göstermektedir.

Köy merkezinde izin verici baba tutumu ile çocukların sosyal beceri puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. İzin verici baba tutumu da otoriter baba tutumu gibi çocukların sosyal becerilerini olumsuz yönde etkilemektedir. İzin verici baba tutumu arttıkça sosyal beceri azalmaktadır. Kent merkezinde ise izin verici baba tutumu ile çocukların sosyal becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Kırsalda yaşayan anne ve babaların kentteki anne ve babalara göre daha koruyucu, daha katı disiplinli ve daha az demokratik tutuma sahip oldukları söylenebilmektedir (Örgün, 2000; Özcan, 1996).

Okul öncesi çocukların cinsiyetinin sosyal beceri üzerindeki etkisi incelendiğinde, köyde yaşayan çocukların sosyal becerilerinde cinsiyetin anlamlı farklılık yaratmadığı, kentte yaşayan çocukların sosyal becerileri puan ortalamalarında cinsiyetin anlamlı farklılık yarattığı görülmüştür. Kız çocuklarının sosyal beceri puan ortalamasının erkek çocukların sosyal beceri puan ortalamasına göre daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Bunun nedeni olarak çocukların yetiştirilmesinde anne baba tutumlarının çocukların cinsiyetine göre ayırım yapılabileceği düşünülebilir. Kız ve erkek çocukların, kendi cinsiyetlerindeki yetişkinleri model aldıkları ifade edilmekte ve anne-babaların kız çocukları ile iletişim kurarken daha fazla sözel ifade ve sözel uyarınları kullandıkları, erkek çocukları ile iletişim kurarken ise daha az sözel iletişim kurdukları ve daha çok davranışa dayalı iletişim kurdukları vurgulanmaktadır (Eser, 2007).

Jamyang vd. (2004) tarafından okul öncesi çocukların sosyal becerileri ile ilgili yapılan araştırmada; Koçak ve Tepeli'nin (2006) yaptıkları araştırmalarındaki bulgular ile araştırma bulguları tutarlılık göstermektedir.

Köyde ve kentte yaşayan okul öncesi çocukların sosyal beceri puan ortalamalarında çocukların yaşının etkisine bakıldığında yaşın anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmektedir. Bu bulgu köyde ve kentte yaşayan çocukların sosyal becerilerinde yaşın etkili olmadığını göstermektedir. Sarı'nın (2007) anasınıfına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların, annelerinin çocuk yetiştirme tutumlarının, çocuğun sosyal uyum ve becerilerine etkisinin incelenmesi konulu araştırmasında; Durualp (2009) tarafından

yapılan araştırmada elde edilen bulgular ile araştırma bulguları birbirinden farklılık göstermektedir.

Köyde ve kentte yaşayan okul öncesi çocukların sosyal beceri puan ortalamalarında anne eğitim düzeyine bakıldığında; köyde yaşayan çocukların sosyal becerilerinde annenin eğitim düzeyinin anlamlı bir farklılık yaratmadığı, kentte yaşayan çocukların sosyal beceri puanlarında anne eğitim düzeyinin anlamlı bir farklılık yarattığı belirlenmiştir. Farklılıkların ilkökul ve üniversite mezunu annelerden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. İlkokul mezunu annelerinin ortalamaları düşük, üniversite mezunu annelerin ortalamaları ise en yüksektir. Kent merkezinde eğitim düzeyi yüksek annelerin çocuklarının sosyal beceri puanı daha yüksektir. Bu sonuç, kent merkezinde eğitimin daha ön planda tutulduğunu, annenin eğitim seviyesi arttıkça çocuğuyla kurduğu iletişimin ve çocuğuna sosyal anlamda olumlu rol modeli olma düzeyinin de arttığı şeklinde yorumlanabilir. Bir diğer görüş ise kent ve köy merkezinde örnekleme dâhil edilen üniversite mezunu annelerin sayılarının farklılıklardan kaynaklı olabilir. Kuzgun'un (1987) çalışmaları ile araştırma bulguları tutarlılık göstermektedir.

Köyde ve kentte yaşayan okul öncesi çocukların sosyal beceri puanları ile annelerin yaşı ve meslek durumları arasında anlamlı bir farklılık yaratmadığı belirlenmiştir. Bu sonuca göre, köyde ve kentte çocukların sosyal bir birey olarak yetiştirilmesinde anne yaşından ve anne meslek durumundan daha önemli olan annelik becerisidir yorumu yapılabilir. Köy ve kentte yaşayan okul öncesi çocukların sosyal beceri puanları ile babaların eğitim durumlarına bakıldığında sosyal beceri puanlarında baba eğitim düzeyinin anlamlı farklılık yaratmadığı belirlenmiştir. Bu durumda babaların eğitim düzeyinden çok aile içi iletişimin, olumlu rol model olmalarının çocukların sosyal becerinin gelişmesinde daha etkili olacağı söylenebilir. Chae ve Lee (2011) Koreli çocukların sosyal yetkinliklerinde babaların etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda babalarının kız ve erkek çocukların sosyal yetkinliklerinde direkt olarak etki etmediği bulunmuştur.

Köy ve kentte yaşayan okul öncesi çocukların sosyal beceri puan ortalaması incelendiğinde, çocukların sosyal beceri puanları ile babalarının yaşı ve meslek durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu durum, yerleşim yerinin

öneminin olmadığını, babanın hangi meslek dalına ait ya da kaç yaşında olduğundan çok çocuğuna olumlu rol model olmasının, çocuğu ile iletişiminin sosyal beceri gelişiminde daha belirleyici olabileceği şeklinde yorumlanabilir. Günindi'nin (2008) çocukların sosyal uyum beceri ile anne babaların empatik becerileri arasındaki ilişkinin incelendiği araştırma; Sarı'nın (2007) babanın mesleğinin çocukların sosyal uyum ve becerilerine etkisinin incelendiği araştırma bulguları ile çalışmanın bulguları tutarlılık göstermektedir.

Köyde ve kentte yaşayan okul öncesi çocukların sosyal becerileri ile kardeş sayısı arasındaki ilişki incelendiğinde, köydeki okul öncesi çocukların sosyal becerilerinde kardeş sayısının etkisinin olmadığını, kentteki okul öncesi çocukların sosyal becerilerinde ise kardeş sayısının etkisinin olduğu sonucu bulunmuştur. Farklılığın hangi kardeş sayısında olduğunu ortaya koymak amacıyla yapılan Tukey testi sonuçlarına göre gruplar arası anlamlılık bulunamamıştır. Her iki yerleşim yerinde de kardeş sayısının sosyal becerilerine etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yerleşim yerlerine göre anne baba tutumlarının okul öncesi çocukların sosyal becerilerine etkisinin incelendiği bu çalışmada genel olarak annelerin ve babaların çocuklarına yönelik olumlu ve olumsuz tutumlarının çocuklarının sosyal becerilerini etkilediği tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında ilgili kişi ve kurumlara bazı öneriler sunulmuştur.

1. Annelerin eğitim düzeyleri attıkça çocukların sosyal becerileri olumlu yönde ilerlediği sonucu dikkate alınarak ailelerin yaşam boyu eğitimde kalmaları sağlanmalı, yaygın ve örgün eğitime teşvik edilmeli.
2. Çocukların sosyal becerilerini desteklemek için yazılı basın (kitap, gazete, dergi, broşür vb), görsel ve işitsel basın (radyo, televizyon, internet) kullanılarak hazırlanacak yayım ve yayınlarla sosyal beceri konusunda anne-babalar bilgilendirilebilir.
3. Çocuklarla iletişim, çocuk bakımı, sosyal beceri gelişimi vb konularda toplumu bilinçlendirmeye yönelik seminer, konferans gibi etkinlikler desteklenebilir. Sivil toplum kuruluşları bu konuda etkinlikler düzenleyebilir.

4. Anne babaların, psikolojik danışma ve rehberlik merkezleri, aile danışma merkezleri, ana baba okulları gibi aileyi yönlendirebilecek kurumlardan destek almaları sağlanabilir.

5. Okul öncesi dönemden başlanarak okul dönemi boyunca çocuklara stresle baş etme, akran baskısı ile başa çıkma, kendini ifade edebilme, kızgınlık davranışlarını kontrol edebilme, kendine bir amaç oluşturma, aldığı bir görevi tamamlama becerilerini kazandırılması amaçlanmalıdır. Bu konuda evde anne ve babalar çocuklarını desteklemelidir.

6. Okullarda özellikle okul öncesi öğretmenleri, çocukların aileleriyle işbirliği yaparak olumsuz davranışların düzeltilmesine yönelik çalışmalar yapabilirler. Bunun için de okul öncesi öğretmenlerine yönelik sosyal beceri eğitimi verilebilir.

KAYNAKLAR

- Avcıoğlu, H. (2003). Okul öncesi dönemdeki çocuklara sosyal becerilerin öğretilmesinde işbirlikçi öğrenme yöntemi ile sunulan öğretim programının etkililiğinin incelenmesi. *OMEP Dünya Konsey Toplantısı Ve Konferansı*. Kuşadası, Türkiye
- Avcıoğlu, H. (2007). Sosyal becerileri değerlendirme ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışması (4-6 yaş), *AİBÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2).
- Bacanlı, H. (1999). *Sosyal beceri eğitimi. İlköğretimde rehberlik*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Bates, P. & Harvey, J. (1978). Social skills training with the mentally retarded. In O. C. Karan (Ed.), *Habilitation practices with the severely developmentally disabled*, Vol. 2. Madison: Waisman Center.
- Belsky, J. (1981). Early human experience: A family perspective. *Developmental Psychology*, (17), 3-23.
- Bilal, G. (1984). *Demokratik ve otoriter olarak algılanan ana-baba tutumlarının çocukların uyum düzeylerine etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Can, G. (2011). Gelişimin doğası. E. Ceyhan (Ed.), *Erken çocukluk döneminde gelişim I* içinde (ss.1-24). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını.
- Cerrahoğlu, S. (2002). *Sosyal beceri eğitiminin ilköğretim öğrencilerinin öz kavramı düzeylerine etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Chae, J. & Lee, K. (2011). Impacts of korean fathers' attachment and parenting behavior on their children's social competence. *Social Behavior and Personality*, 39 (5); 627-644.
- Çağdaş, A. (2000). *Okulöncesi eğitimde sosyal gelişimi ölçmede gözlem formları*. Selçuk Üniversitesi anaokulu/anasınıfı öğretmen el kitabı. İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Durualp, E. (2009). *Anasınıfına devam eden altı yaş çocuklarının sosyal uyum ve becerilerine oyun temelli sosyal beceri eğitiminin etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Efe, K. (2005). *Okul öncesi eğitim çağında çocuğu olan ailelerin denetim odağı türü ve çocuklarının sosyal davranışlarını denetlemeleri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Erdoğan, S. (2009). *Okul öncesi dönem çocuklarında fiziksel ve ilişkisel saldırganlığın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eser, V. (2007). 15-49 yaş grubu evli kadınlarda yaşam kalitesi. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 3 (11), 29-34.
- Gresham, F. M. & Elliott, S. N. (1987). The relationship between adaptive behavior and social skills: Issues in definition and assessment. *The Journal of Special Education*, 21 (1), 167-181.
- Günindi, N. (2008). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş çocuklarının sosyal uyum becerileri ile anne-babalarının empatik becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hansa Bilek, M. (2011). *Okul öncesi dönem çocuklarının ev ile okul ortamındaki sosyal becerilerinin karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Harkness, S. & Super, C. M. (1996). Introduction. S. Harkness & C. M. Super, (Ed.), *Parents' cultural belief systems: Their origins, expressions, and consequences*. New York: The Guilford Press.
- Holland, M. L. & Merrell, K. W. (1998). Social-emotional characteristics of preschool-aged children referred for child find screening and assessment: A comparative study. *Research in Developmental Disabilities*, 19 (2), 167-179.
- Jamyang, K. (2004). Social competence in preschoolers. An evaluation of the psychometric properties of the preschool Social Skills Rating System (SSRS). (Unpublished doctoral dissertation). Pace University, USA.
- Kağıtçıbaşı, Ç., Sunar, D. & Bekman, S. (2001). Long-term effects of early intervention: Turkish low-income mothers and children. *Applied Developmental Psychology*, 22 (4), 333-361.
- Kapçı, E. G. ve Erdoğan, S. (2009). *Anne-baba tutum ölçeğinin 3-13 yaş aralığında çocuğu bulunan annelerde değerlendirilmesi*. 18. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. Bildiri Kitabı. İzmir.
- Koçak, N. & Tepeli, K. (2006). *Dört-beş yaş çocuklarının sosyal ilişkiler ve işbirliği davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. 1. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi. Bildiri Kitabı. II. Cilt. İstanbul.
- Kumru, A., Yağmurlu, B. & Sayıl, M. (2010). *Annenin çocuk yetiştirme davranışı, çocuğun kendilik algısı ve duygu düzenleme becerisi arasındaki doğrudan ve dolaylı ilişkiler: büyük ve küçük şehir karşılaştırma çalışması*. 16. Ulusal Psikoloji Kongresi (TPK), Mersin, Türkiye.
- Kuzgun, Y. (1987). Sosyo-ekonomik düzey ve psikolojik ihtiyaçlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(2), 55-68.

- Neslitürk, S. (2013). *Anne değerler eğitimi programının 5-6 yaş çocukların sosyal beceri düzeyine etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Olçay, O. (2008). *Bazı kişisel ve ailesel değişkenlere göre okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal analizi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- OSBEP (2012). *Okul öncesi sosyal beceri projesi eğitimcilerin eğitimi kitabı*. Ankara: Fikriale Görsel İletişim Hizmetleri.
- Ömeroğlu, F. (1996). *Okul öncesi dönemde çocuğun terbiyesinde annenin rolü ve annelerin çocuk yetiştirme tutumları (Anne tutumlarının demografik bilgilere göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin bir araştırma)*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Önder, A. (2004) *Ailede iletişim*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Örgün, S. (2000). *Anne baba tutumları ile 8.sınıf öğrencilerinin benlik saygıları ve atılganlıkları arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özcan, H. (1996). *İlkokul öğrencilerinin özgüvenleri, akademik başarıları ve anne-baba tutumları arasındaki ilişkiler*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sarı, E. (2007). *Anasınıfına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların, annelerinin çocuk yetiştirme tutumlarının, çocuğun sosyal uyum ve becerilerine etkisinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

SUMMARY

When a society is considered as the most important factor for the existence of the country, qualities of individuals belongs to society are important. The most basic way of raising qualified people is a good education process. Pre-school education is becoming more important in human life when education is so important. Pre-school education aims to support children's mind, body, emotional and social development. In the pre-school institutions, which are the first step of socializing after family, a cooperation between family and school is increased. Pre-school teachers need to know how parents behave their children and their children's surroundings to be useful for their students. In the light of this information, it is aimed to examine the effects of mothers-fathers' attitudes on the social skills of pre-school children according to settlements. It is also investigated whether the variables such as age of children, gender of children, education level of mother, age of mother, profession of mother, educational level of father, age of father, profession of father make any differences on social skills of children. Relational search model was used in the research. This research was carried out with 320 children totally, including 140 children attending to kindergartens in the villages of Kadınhanı district in Konya and 180 children attending to kindergartens in Karatay district in Konya. In this study, to determine the social skills of children "Social Skills Assessment Scale", to obtain some information about children and their families "Personal Information Form" prepared by the researcher, and to determine the parental attitudes "Parenting Styles and Dimensions Scale" were used. In order to collect the data, firstly the parents of the students who were involved in the research were informed about the purpose of the study and the measurement tools. Later the "Parenting Styles and Dimensions Scale" and the "Personal Information Form" was applied to the parents of the students. "Parenting Styles and Dimensions Scale" was filled by parents separately. In addition, the teachers were asked to fill in the "Social Skills Assessment Scale" after observing the students involved in the survey. The data collected by scaling were analyzed by using the SPSS 15 program. In this analysis; the "t test" was used to determine whether social skills scores differed according to the gender of the children living in the village and the city, and the difference between the averages was tested. One dimensional variance (ANOVA) analysis is used to determine if the age of children, mothers' and fathers' age, occupation, educational status and sibling numbers differs social skills of children living in the village and the city or not. The Tukey test was used to determine which group originated the difference. The effects of the parents's attitudes on the social skills of the children living in the village and the city were investigated by calculating the Pearson Correlation Coefficient.

In this research, it is found that the families which have democratic mother's attitude have positive effects on the social skills of their children. According to the children in different settlements, democratic mother's attitudes have the same effect on social skills and have a positive effect on social skills of pre-school children. There was no significant relationship between authoritarian mother's attitude and social skills of the children in the city center. There was a significant negative correlation between the authoritarian mother's attitude and social skills of the children in the village center. The lack of a significant relationship between authoritarian mother's attitudes and social skills of the children in the city center may be due to the fact that the education levels of the mothers in the city center are more advanced than the education levels of the mothers in the village center. There isn't any significant relationship found between permissive mother's attitudes and the social skills of the children in the city and the village centers. This result shows that permissive mother's attitude is not effective on the social skills of the children living in the village and the city.

When investigating the social skills of pre-school children, it is desirable to investigate whether the gender of the children, the age of the children, the educational status of the parents, the age of the parents, the profession of the parents, the number of the siblings have an effect on social skills. If there is an effect, how it affects is also investigated. As a result of the research, it was determined that gender, education level of mother and the number of siblings made meaningful difference on the social skills of pre-school children in the city center. In the city center, female students had higher social skills than male students. It was determined that the social skills score of the children of the university graduated mothers is higher than the social skills score of the children of the primary and secondary school graduated mothers. There was no significant difference in the number of siblings between the groups. There isn't any meaningful relationship found between the social skills of the pre-school children and the age, profession and education level of parents and the age of children.

The social skills of pre-school children in the village center; education status of parents, age of children, gender, age of parents, profession of parents, number of siblings did not make any significant difference.

As a result, democratic parental attitudes affect the social skills of children positively and authoritarian and permissive parental attitudes affect the social skills of children negatively, even in different settlements. In order to raise awareness of parents, support can be given by the institutions that may lead the family, such as psychological counseling and guidance centers, family counseling centers, children's schools.

